slūgsojo apie 45 cm gylyje, stambiame ir žvirgždingame šviesiai rudame smėlyje.

Pakrempės 5 radimvietė yra 650 m į PV nuo Azdrės upelio užtvankos, 1,25 km į ŠR nuo Pakrempės 4 radimvietės, toje pačioje terasoje kaip ir Pakrempės 3 ir 4 radimvietės. Kasinyje 10 aptikta 1 nuoskala, 11 – 3 nuoskalos, 12 – 1 nuoskala. Radiniai slūgsojo stambiame rudame žvyringame smėlyje, 30–50 cm gylyje.

Durpyno ŠV pakraštyje aptiktos 2 radinių sankaupos, sutampančios su 1989–1991 m. tyrimų plane pažymėtomis Pakrempės 1 ir 2 radimvietėmis. Pagal radinių paplitimą jose galima spręsti, jog šioje vietoje turėtų būti nemaža senovės gyvenvietė, besidriekianti ilgame ruože palei terasos kraštą. **Pakrempės 1** radimvietėje surinkti 28 titnago skaldos fragmentai, daugiausia nuoskalos be antrinio apdirbimo ar utilizacijos požymių, tačiau aptiktas ir 1 iš nuoskalos pagamintas gremžtukas (2:8 pav.), retušuota skeltė (2:7 pav.) bei 1 retušuotas mikroskeltės fragmentas – mikrolitinis antgalis (2:6 pav.). **Pakrempės 2** radimvietėje surinkti 8 radiniai – nedidelės nuoskalos. Abi radimvietės datuojamos akmens–bronzos amžiais, pavieniai radiniai priskiriami mezolitui.

2016 m. archeologinių žvalgymų ir senesnių tyrimų rezultatai leidžia teigti, kad Papio apyežerio ir Vokės aukštupio mikroregione yra labai daug akmens amžiumi datuojamų archeologinių objektų. Radimvietės koncentruojasi ties durpyno pakraščiu ir Vokės krantais, tačiau priešistorėje didelėje durpyno dalyje telkšojo ežeras, kuris, matyt, ir masino akmens amžiaus žmones. Aptiktų radimviečių įtraukti į NKVR nerekomenduojama – panašu, kad titnaginiais akmens amžiaus radiniais gali būti nusėti didžiuliai priešistorinių pakrančių ruožai, tačiau radimviečių vietos daugelį metų ariamos, jose persimaišę įvairių laikotarpių radiniai.

The 2016 Field Survey in the Upper Reaches of the Vokė

In 2016, a survey was conducted in the upper reaches of the Vokė (Vilnius District) in order to determine whether lacustrine deposits exist in a peat bog to the N of Lake Papis and to discover new Stone Age find spots on the uninvestigated edges of the present-day wetland. The lacustrine deposits were sought by coring, new find spots by fieldwalking and shovel testing. A total of 17 boreholes were drilled, 88 shovel test pits dug, and 6 ha fieldwalked (Fig. 1). It was determined that Lake Papis occupied a significantly larger basin to the N in prehistory. Two new find spots were discovered during the fieldwalking (Fig. 3): 15 flint flake fragments (1 core, 1 perforator) (Fig. 2:1–5) were found at the Merešlėnai 1 find spot and 20 flint finds (1 triangular flake point; 2 cores; 2 perforators; and 3 knives manufactured from blades and flakes) (Figs. 2:9–11; 3) at the Merešlėnai 2 find spot. Three new find spots: Pakrempė 3–5 with small quantities of flint debitage were identified through shovel testing (Fig. 4). All of the newly discovered find spots date to the Stone–Bronze Ages.

Algirdas Kalinauskas

Žvalgymai Marijampolės savivaldybėje 2016 m.

2016 m. Marijampolės savivaldybės teritorijoje vyko archeologiniai žvalgymai, ieškant vėlyvojo neolito radimviečių. Suvalkijos regione gausiai randama titnaginių gludintų kirvių, dažnai priskiriamų vėlyvojo neolito laikotarpiui, tačiau aptariamame regione neaptikta nė vienos to laikotarpio radimvietės. Dirbamuose šimtaprocentinio matomumo laukuose vizualiai

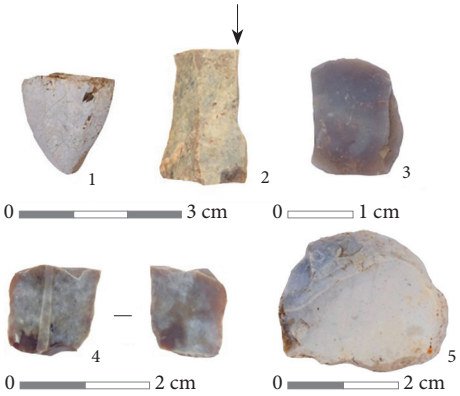
1 pav. Bendras Marijampolės sav. teritorijos archeologinių žvalgymų situacinis planas: 1 – titnaginių gludintų kirvių radimvietės; 2 – Marijampolės savivaldybės riba; 3 – nežvalgyti plotai; 4 – žvalgyti plotai; 5 – kultūros paveldo teritorijos. A. Kalinausko brėž.

Fig. 1. General situation plan of the surveys in Marijampolė eldership: 1 – ground flint axe find spots; 2 – boundaries of Marijampolė eldership; 3 – unsurveyed areas; 4 – surveyed areas; 5 – cultural heritage territories.

žvalgytas bendras 21 ha plotas. Potencialios vietos žvalgymams pasirinktos atsižvelgiant į paleoreljefą bei vietas, kur aptiktas daugiau nei vienas titnaginis gludintas kirvis (1 pav.).

Archeologiškai vertingų radinių pavyko aptikti 5 dirbamų laukų plotuose, kuriuos galima suskirstyti į 3 grupes. Pirmajai grupei skiriama vieta yra apie 120 m į PV nuo Šešupės ir Dovinės santakos, šalia sodų bendrijos „Papartis“. Šalia pirmajai grupei išskirtų laukų, prie Dovinės ir Šešupės santakos aptiktas gludinto kirvio fragmentas (J. Šeinio kolekcija), o dešiniajame Dovinės krante – bifasinis kirvis. Plynaukštėje aptikti 28 titnaginiai radiniai, kurių didžiąją dalį sudaro skaldymo atliekos. Iš išsiskiriančių radinių verta paminėti vienagalį skaldytinį bei šoninį rėžtuką (2:1, 2 pav.). 3 titnago fragmentai buvo su degimo požymiais. Apie 40–50 % surinktų radinių pasidengę balta patina. Tipologiškai (taisyklingos skeltės, vienagaliai skaldytiniai) dirbinius galima priskirti mezolitui.

Antrajai grupei skiriamas kraštinio moreninio kalvagūbrio iškyšulys, esantis apie 1,8 km į ŠV nuo Varnupių piliakalnio. Žvalgyti keiminės kilmės laukai buvo išsidėstę ant karstinio moreninio kalvagūbrio, 500 m į Š nuo Dovinės upės (toliau yra Amalvo žemapelkė). Žvalgant iš viso aptikti 44 titnaginiai radiniai, iš kurių galima išskirti galinį gremžtuką bei skeltę su retušu distalinėje dalyje ir šonuose (2:3, 4 pav.), kelias nuoskalas su retušo žymėmis (radiniai, spėjama, buvo gremžiamosios paskirties), 11 skelčių ir 3 netaisyklingus skaldytinius. 8 aptikti titnagai buvo su degimo požymiais. Radiniai technologiniu požiūriu priskirtini mezolito laikotarpiui, tačiau pasitaikė plačių stambių nuoskalų, būdingesnių neolito laikotarpiui. Aptikti titnagai buvo pasidengę gelsva, melsva bei balkšva patina.

2 pav. Žvalgymų metu rasti dirbiniai: 1 – vienagalio skaldytinio fragmentas; 2 – šoninis rėžtukas; 3 – galinis gremžtukas; 4 – retušuota skeltė; 5 – nuoskalinis gremžtukas. A. Kalinausko nuotr.

Fig. 2. Finds discovered during the survey: 1 – a unipolar core fragment; 2 – a transverse burin; 3 – an end scraper; 4 – a retouched blade; 5 – a flake scraper.

Trečiajai grupei skiriama Amalvo pelkės Š dalis ant kraštinio moreninio kalvagūbrio, esanti apie 400 m į PV nuo Paužiškių kaimo ir 1 km į R nuo Tipikų kaimo. Varnupių kaimo teritorijoje žvalgyti 2 dirbami laukai, aptikti 25 titnaginiai radiniai, tarp kurių buvo 9 skelčių fragmentai, 9 nuoskalos, nuoskalinis gremžtukas (2:5 pav.) ir 2 degę titnagai. Trečdalis radinių buvo pasidengę balkšva patina. Dirbiniai datuojami vėlyvuoju paleolitu – mezolitu. Neolito laikotarpio gludintų kirvių paplitimas aptariamame regione lieka neišaiškintas.

The 2016 Field Survey in Marijampolė Eldership

In 2016, a fieldwalking survey (a total of 21 ha) was conducted in Marijampolė eldership (Fig. 1) and 97 flint artefacts and pieces of debitage (Fig. 2) dating to the Late Neolithic–Mesolithic were discovered.

Vismantas Muralis

Belvederio gynybinis įtvirtinimas ir kapinynas

2017 m. balandžio 8 d. kartu su MINK vykdyti žvalgymai Belvederio gynybinio įtvirtinimo, vadinamo Šančiais (UK 2046), teritorijoje ir vizualiniame apsaugos pozonyje (Jurbarko r., Seredžiaus sen.). Jų metu vizualiai bei metalo ieškikliais žvalgytas apie 3,16 ha plotas. Metalo ieškikliais žvalgyta Belvederio gynybinio įtvirtinimo aikštelė, suskirstant ją į 2 sektorius (apie 720 m^2), ir vienas didelis plotas į Š nuo įtvirtinimo (apie 4500 m^2). Vėliau šio ploto ribas nuspręsta praplėsti į Š, kur yra ariamas laukas (2,64 ha). Metalo ieškikliu aptikus signalą, buvo kasama ne giliau nei 20 cm. Aptiktų radinių koordinatės nustatytos GPS imtuvu sudarant radimviečių žemėlapį (1 pav.).

Sprendžiant iš turimų duomenų, Belvederio įtvirtinimą galima priskirti tipiškam XVII a. bastioninio tipo lauko įtvirtinimui, pritaikytam pasirinktai vietovei. Greičiausiai tai buvo laikina kariuomenės apsistojimo vieta – įtvirtinta stovykla. Įtvirtinimai supilti suformuojant keturkampį redutą su dviem pagalbiniais bastionais. Belvederio įtvirtinimai yra Nemuno slėnio pakraštyje esančios aukštumos kampe, kurį iš R ir P supa Nemuno slėnis, iš PV – dauba, nusileidžianti į slėnį, ir tik iš Š–ŠV yra aukštuma. Jie užima ŠV–PR kryptimi orientuotą 43,5 m ilgio, 48,5 m pločio Š dalyje ir 33,5 m pločio P dalyje trapecijos formos plotą Nemuno dešiniojo kranto aukštutinėje terasoje, tarp dviejų griovių, pailgą ŠV–PR kryptimi. Aikštelė apjuosta 1 m aukščio, 14 m pločio pylimu. Pylimo Š dalyje yra 12x12 m dydžio bastionai. V bastiono vidaus ilgis – 11 m, plotis ties kakleliu – 11 m. Š bastiono vidaus ilgis – 11 m, plotis ties kakleliu – 14 m.